

KRÓNIKA

BESZÁMOLÓ AZ EGY AZ EGÉSZSÉG PROGRAM – „ONE HEALTH” HUMÁNORVOSOK, ÁLLAT- ORVOSOK, NÖVÉNYORVOSOK II. ORSZÁGOS FÓRUMÁRÓL

Mottó: „Egészségünkért – Környezetünkért”

1992. november 20-án a MAE Növényvédelmi Társaság Növényorvosi Bizottsága kezdeményezésére megrendezésre került a humánorvosok, állatorvosok és növényvédő mérnökök/növényorvosok **I. Országos Fóruma „Egészségünkért-Környezetünkért”** mottóval. Akkor a három szakmai kamara, illetve előd szervezetei úgy ítélték meg, hogy szükség van egy olyan fórum megrendezésére, ahol az élővilág hármasságát képviselő tudományágak legjelesebb képviselői elmondhatják, együttesen mit tehetnek annak érdekében, hogy

az egyre aggasztóbb méreteket öltő környezeti- és egészségkárosodások megfékezhetők, az aggasztó negatív folyamatok visszafordíthatók legyenek.

26 évvel az első fórum után három szakmai kamara – **Magyar Állatorvosi Kamara, Magyar Orvosi Kamara, Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara** – az **MTA Agrártudományok Osztályának** támogatásával szükségesnek látta és célul tűzte ki a növényorvosok, állatorvosok és humánorvosok **II. Országos Fórumának összehívását**. A három kamara és az akadémia képviselőinek előkészítő munkája eredményeként a fórum 2018. november 29-én a Magyar Tudományos Akadémia Nagytermében a Magyar Tudomány Napja program részeként nagy érdeklődés és komoly szakmai siker melle

A 26 évvel ezelőtt tartott első országos fórum 13 elvet fogalmazott meg, és ezek egyikeben kimondta: „Az ember mindaddig méltatlan az élővilágban általa kijelölt és elfoglalt szerepre, amíg csak nyilatkozataiban óvja azt, de tetteiben minden nap pusztítja”. A már akkor is súlyosnak ítélt problémák nem csökkentek. Az egészségünket és környezetünket veszélyeztető gondok sajnos ma is aktuálisak, sőt

talán még súlyosabbak, mint valaha. 26 év alatt ugyan sok minden történt, de nem elegendő, nagyon sok feladatunk van. Szilárdan hisszük, hogy a három szakmai kamara közös gondolkodásának, szakmai iránymutatásának szükségessége ma fontosabb, mint valaha. Éppen ezért 26 évvel az első fórum után a növényorvosok, állatorvosok és humánorvosok a közös gondolkodás, együttműködés jegyében tudásukat összeadva szeretnék szolgálni az egészség-, környezetvédelem és élelmiszerbiztonság kiemelt fontosságú társadalmi ügyét.

A fórumot bevezető köszöntők, és a plenáris ülés keretein belül tartott kiváló szakmai előadások a legaktuálisabb kérdésekkel foglalkoztak. A három szakterület kiváló szakemberei előadásaikban érdekfeszítően elemezték és ismertették mindazon témákat, amelyeket a fórumot előkészítő bizottság fontosnak tartott napirendre venni. A konferencia egyben egy a három szakterület nézőpontjából prezentált és tudományosan alátámasztott figyelemfelhívás is volt, amely rámutat arra is, hogy másoknak is komoly felelősségük van a tárgyalt kiemelkedő jelentőségű problémák megelőzésben. A döntéshozók, elemzők, politikusok, a társadalom szemléletének alakításában résztvevők szerepe, kötelessége kiemelten meghatározó. A megoldás legfőbb kulcsa maga a társadalom. Minden erőfeszítés hiábavaló, ha a társadalom szemlélete nem követi azokat a jelzéseket, amelyeket a szakma legjobb tudása szerint közvetít felénk. Óriási feladatunk és felelősségünk hittel, tudással, becsülettel dolgozni azért, hogy nemzetünk és bolygónk jövő generációi is egy élhető környezetű és egészséges világot kapjanak tőlünk örökségül. Ezért legjobb tudásunkkal tennünk kell, és mindazokat, akik bármit is tehetnek, erre rábírunk kell!

A II. Országos Fórumot **Németh Tamás** akadémikus, az MTA képviselőjében az Agrártudományok Osztályának elnökeként nyitotta meg. Bevezető gondolataiban utalt arra, hogy 1992-ben már volt egy ilyen rendezvény. Most második alkalommal a magyar tudomány hónapjához kapcsolódva rendezik meg e fórumot. Felidézte az 1992-ben tartott riói ENSZ konferenciát, ahol hoztak több olyan határozatot, ami a mai konferencia témáiról szól, majd rá

10 évre a Rió + konferencián Johannesburgban ismét összejöttek az országok vezetői, és megállapították, hogy mi mindent nem teljesítettek a 10 évvel azelőtti vállalásokból. A mai konferencia szeretne olyan döntéseket, előkészítéseket tenni, amelyekre ha 3 év múlva vagy éppen 10 év múlva visszatérünk, akkor eredményeikről lehet beszámolni.

Tarcali Gábor, a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara elnöke köszöntőjét szintén a 26 évvel ezelőtti közös konferenciára visszatekintéssel kezdte, amit akkor az állatorvosok, humánorvosok kamarája, illetve a növényvédő mérnökök országos szövetsége szervezett. Az azóta eltelt 26 év alatt nagyon sok minden történt, különösen a növényorvoslás terén. 2000-ben létrejött a növényorvosok kamarája, 2008-ban törvénybe foglalták a növényorvos szót. Mára a növényorvos szerepe az élelmiszerbiztonságban meghatározó. Ettől azonban még fontosabb a három orvosi szakterületnek, az azokat képviselő három szakmai kamarának, a Magyar Orvosi Kamarának, a Magyar Állatorvosi Kamarának és a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamarának az összefogása. Fogjunk össze, tudásunkat, képességeinket adjuk össze, és közösen próbálunk tenni azon kifejezetten negatív folyamatok ellen, amelyek a környezetvédelem, a környezetünk, életterünk állapota és az élelmiszerbiztonság terén mai korunk meghatározó kihívásai. Fontos, hogy közösen keressünk válaszokat, megoldásokat a problémákra. Ez a konferencia, a második közös fórum ebből a célból lett összehívva. Bízunk abban, hogy ez a nap elindít egy olyan összefogást és közös munkát a három szakterület között, amelyben együtt tudnak tenni azért, hogy ne csak nekünk jelenleg élő embereknek legyen megfelelő életterünk, hanem unokáinknak is legyen jövője e bolygón. Ebben a környezet, a természet állapota alapvetően meghatározó, de mai korunk új kihívása az élelmiszerbiztonság, az egészséges élelmiszer kérdése talán mindennél fontosabb.

Éger István, a Magyar Orvosi Kamara elnöke kifejtette, hogy minden tőlük telhető erővel részt kívánnak venni abban a munkában, amely a humánorvoslás részéről rájuk hárul ebben a

közös összefogásban. Dacára mindazon nehézségeknek, amivel ma az egészségügy küzd. Az orvosok a különböző környezeti károk – amelyeket mi emberek idézünk elő – következményeitől megpróbálják az embereket mentesíteni, illetve meggyógyítani, de ettől sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni a megelőzésre. Ebben a tekintetben nélkülözhetetlen az orvoskar és a területen dolgozók egészségnevelő feladata. Mindhárom jelenlévő kamara 2003-tól együtt dolgozik a Magyar Szakmai Kamarák Szövetségében, amiben nagyon sok területen közösen gondolkodnak. Lényegében ennek is köszönhető, hogy a három kamara ma itt közösen tanácskozik. Meggyőződése, hogy mindannak, ami a mai konferencián elhangzik a kijutó üzenete a legfontosabb. Azt kéri a jelenlévő sajtó képviselőktől, hogy legyenek ők is olyan hírvivői a ma elhangzó dolgoknak, hogy annak a társadalomban is eredménye legyen. Ahogyan már elhangzott a riói konferencia elhatározásai sajnos nem váltak valóra. Miért? Mert nem úgy álltunk hozzá! Ezen kell változtatni. Azt szeretné, ha ennek egy kis molekulája lenne ez a mai nap.

Gönczi Gábor, a Magyar Állatorvosi Kamara elnöke szerint nagyon fontos esemény a mai tanácskozás. Nem elsősorban magunknak, a három hivatás képviselőinek, hanem ezen túlmutatóan a társadalom tagjainak és a politikai döntéshozóknak szól. Ez a mai nap három hivatásrendi kamara közös felelősségének a kommunikációja, ennek továbbadása azért, mert e három hivatásrendi kamarának óriási a társadalmi felelőssége. Nem csak abban, hogy az orvosok megfelelően gyógyítsák a betegeket, az állatorvosok megfelelően gyógyítsák az állatokat, a növényorvosok megfelelően kezeljék a talajt és védjék a növényzetet. Arról van szó anélkül, hogy bárkit ijesztgetni akarjunk, hogy lassan a 24. óra 59. percébe érünk. Környezettudatosan kell élnünk. A fogyasztói társadalom szokásait valahogyan összhangba kellene hoznunk a jövővel. Ha nem élhető biológiai közeget hagyunk magunk után, akkor az unokáink nem fognak tudni élni. A mai nap egyik fontos üzenete az kell, hogy legyen, hogy gondolkodjunk közösen, tegyük meg mindannyian a magunkét. A környezettudatos életmódot nem

lehet egyik pillanatról a másikra elrendelni, ennek elindítása évtizedes munka, állami feladat. Környezettudatos viselkedésre, életre nevelni kell az embereket! A mai napon három kamara a saját hivatása iránti kellő alázattal felhívja a társadalom figyelmét arra, hogy ez a három terület egybetartozik. A növény, az állat és az ember, az emberi egészség, az emberi élet jövője, ez egy szálon függ. Szeretné, ha ebben közösen tudnának gondolkodni.

Az Agrárminisztérium is nagy figyelmet fordított a rendezvényre, és fordít a három orvosi kamara együttműködésére. Ennek üzenete is egyben, hogy a rendezvényt megtisztelte személyes részvételével **Nagy István agrárminiszter**. A fórumot köszöntő gondolatait azzal kezdte, hogy az egészség érték. Amiért ma itt együtt vagyunk, mindennek az eredője az agrárium. Nagyon fontos, hogy ezen a területen a mai konferencia résztvevői nem csak önmagukban próbálják a feladatokat megoldani, hanem egyben, hatáskörükön túlmutatva, kapcsolatokat keresve, egymást segítve kívánnak a társadalom nagyon komoly problémáira választ keresni. Ebben a munkában az agrárium partner. 50 év alatt a talaj tápanyagtartalma, a mikroorganizmusok száma 10%-ra csökkent. Számos betegség eredője azon mikroelem hiány, amit helytelen tápanyaggazdálkodással a talajban előidézünk. Ez a növényorvosok, állatorvosok, humánorvosok tevékenységére, az emberek életére nagy hatást gyakorol. Néhány évtized alatt a társadalom és az egészségünk nagy változáson ment keresztül. A társadalom igénye is változott. Ezekre közösen kell megtalálnunk a válaszokat. Önmagunkban egyikünk sem olyan erős, hogy azt az üzenetet át tudjuk vinni a társadalom felé, amit itt ma meg kell fogalmaznunk. Ha ugyanazt az üzenetet tudjuk vinni mindannyian, hogy az egészség érték, erre oda kell figyelni, akkor ez egy nagyon fontos érték tud lenni már holnaptól. Mindazt a problémát, ami ránk vár önmagunkban nem fogjuk tudni megoldani. Magyarország sem fogja tudni megoldani. Globális a veszély, globális a kihívás, globális választ is kell rá találni. De azt is látjuk, hogy a társadalom ma még nem veszi egészen komolyan ezt. Az agrárium ezt már

teljes mértékben tapasztalja. Két-három éven belül drasztikus termesztési mód változtatásokat kell végrehajtanunk, hogy eredményesen tudjunk termelni. Az új kihívásokra meg kell találnunk a választ. És jönnünk kell együtt, keresnünk kell a megoldását annak, hogy hogyan tudunk tápanyaggazdálkodásban, az élelmiszerekben jelen lévő vegyszerek mennyiségének csökkentésében együttműködni, mert az élelmiszerbiztonság, az egészséges ételmiszer olyan érték, amire az egész társadalomnak végtelen nagy szüksége van. „Egynek minden nehéz, soknak semmi sem lehetetlen.” – idézte Széchenyi gondolatait, ami pontosan meghatározza a mai rendezvényt is. A három terület közös összefogása nagyon fontos. Ugyanazon sorson osztozik mindhárom szakma. Ez a konferencia egy 26 évvel ezelőtti megkezdett út új mérföld köve. A humánorvosok, állatorvosok és növényorvosok nem tudnak egymás nélkül létezni, hiszen környezetünk és egészségünk szorosan összefüggenek egymással, egészségünk megóvása közös társadalmi ügy. Agrárminiszterként fontosnak tartja, hogy környezetünkre olyan élettérként kell tekintenünk, amelyben felelősséggel tartozunk minden élőlényért. Ez társadalmunk létfenntartásának alapja, amely felismerés összehozott minket e különleges alkalomra. Erre kell irányítani a nyilvánosság figyelmét is. Az egészség egy nagy színes mozaik, amelyhez mindannyiunknak hozzá kell tennünk a magunk részét. Az agrárium fontos szerepe ebben az, hogy megfelelő eljárásokkal segítse a biztonságos élelmiszer előállítását, összhangban a környezetünk értékeivel. Fontos, hogy minden magyar polgár számára érvényesüljön az alaptörvényben meghatározott egészséges környezethez való jog. A megfelelő életminőség alappillére az élelmiszerbiztonság és a jól működő mezőgazdaság. Az élelmiszerek minősége egyik legfontosabb alapja az emberek egészségének. Az élelmiszerlánc egymásra épülő hálózata a termőföldtől az asztalig tart. A talajnál és a növénynél kezdődik minden. Egészséges ételmiszer csak egészséges és biztonságos növényre alapozható, szavatolható. Ennek kulcsszereplője a növényorvos. Az egészséges növény az egészséges állati termékek előállításának az alapja. A folyamat

biztonsága innentől az állatorvosnak a felelőssége. A növényorvosok és állatorvosok által biztosított élelmiszerlánc termékei meghatározói és behatárolói annak, hogy a lánc másik végén a humánorvos hogyan védheti az egészségünket. Ez egy olyan folyamat, amit csak együtt, egymásra épülve lehet sikeresen teljesíteni. Fontos feladatunknak tekintjük, hogy odafigyeljünk és ösztönözzük a környezetkímélőnek tekinthető, GMO és vegyszermentes eljárásokat az állattenyésztésben és a növénytermesztésben egyaránt. Ezt a szemléletet az agrártudományi képzésben is át kell vinni, meg kell újítani. Fontos közös felelősségünk, hogy minden nap egészséges ételmiszer legyen az asztalunkon, amelynek következtében mindnyájan egészségesebbek tudunk lenni. Ehhez kéri e három szakma segítségét és felelős együttműködését. Dolgozzunk együtt közösen, hogy sikeresen meg tudjunk felelni ennek a követelménynek!

A fórum plenáris ülésének részeként kilenc szakmai előadás keretében a legaktuálisabb kérdések kerülnek terítékre a három szakterület legkiválóbb szakembereinek előadásáiban. A délelőtti szekciót **Kovács Melinda**, az MTA levelező tagja vezette.

Elsőként **Németh Tamás**, az MTA rendes tagja, az MTA Agrártudományok Osztályának elnöke lépett az előadói pulpitusra. Előadásában a mindenkit egyaránt érintő, mindenre és mindenkre kiható éghajlatváltozást elemezte, annak hatásait, következményeit egészségünkre, környezetünkre. A kedvezőtlen folyamatok alapvetően meghatározzák jövőnk kilátásait.

A molekuláris genetika technikai arsenáljának lehetőségei az agrárinnovációban is erőteljesen kopogtatnak. **Balázs Ervin**, az MTA rendes tagja, az MTA ATK főigazgatója előadásában a ma és a holnap géntechnológiájáról beszélt.

Ártatlan mikrobák között, de kórokozók fenyegető árnyékában élünk és gyógyítunk. Behurcolt és behurcolható kórokozók fenyegető veszélyt jelentenek a humán-, az állat- és a növénygyógyászatban egyaránt. **Maszárovics Zoltán** immunológus, infektológus, higiénikus főorvos, a Markoth Ferenc Kórház főigazgatója mutatta be e terület aktualitásait humánorvosi szemszögből.

Az antibiotikumok alkalmazása és a rezisztencia közötti kapcsolat a humán- és állatgyógyászatban, valamint az állatorvos szerepe volt a témája **Jerzsele Ákos**, az Állatorvostudományi Egyetem docense előadásának.

Nem elég a fórumon elhangzottak ismerete csak szakmai körökön belül. Kiemelten fontos a közvélemény szemléletének alakítása, az egészségnevelés és környezetvédelemre nevelés szükségességének felismerése már az iskolai oktatásban is, ahogyan arról **Éger István**, a Magyar Orvosi Kamara elnöke osztotta meg gondolatait kiváló szakmaiságú és élvezetes stílusú előadásában.

A fórum délutáni szekciójának moderátorig tisztét **Vétek Gábor**, a Szent István Egyetem docense látta el.

A termesztett növények védelmét a károsítók változása, új károsítók megjelenése és számos egyéb kihívás teszi egyre nehezebbé. A növényvédelem nagyon komoly új kihívásokkal néz szembe. A növényvédő szerek használata a növényvédelemben komoly kockázatokat jelent, nagy figyelemmel kell lenni az alternatív megoldásokra. A szakterület aktuális információit ismertette meg a hallgatósággal a növénykórtan oldaláról **Palkovics László**, az MTA rendes tagja, a Szent István Egyetem rektora, a növényvédelmi állattan oldaláról pedig **Pénzes Béla**, a Szent István Egyetem professzora közösen tartott előadásukban.

Az állatorvosok szerepe az élelmiszerlánc védelmében kiemelkedő. Élelmiszerbiztonsági botrányok, élelmiszerhamisítás, élelmiszerterrorizmus napjaink kiemelkedően fontos veszélyei. Az állatorvosok élelmiszerlánc védelmében végzett tevékenységét mutatták be kiválóan szerkesztett és látványosan előadott prezentációjukban **Bognár Lajos** főállatorvos, az Agrárminisztérium helyettes államtitkára és **Helik Ferenc**, a NÉBIH Kiemelt Ügyek Igazgatóságának igazgatója.

Az antibiotikum rezisztencia a jövő egyik óriási kihívása a humán gyógyászatban. Ennek nagyon komoly veszélyeit ismertette **Ludwig Endre** belgyógyász professzor, a Dél-pesti Centrum Kórház infektológusa.

A fórumot záró előadásban **Tarcali Gábor**, a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara elnöke a növényorvosok kulcsfontosságú szerepét emelte ki az egészséges, káros anyagoktól mentes növényi alapanyagok és növényi termékek előállításában. Az emberi egészség alapja az egészséges talajon előállított egészséges növény, majd egészséges állat, végül pedig az egészséges élelmiszer. Ez a láncolat egy olyan összefüggő rendszer, ami alapvetően kihat az emberi egészségre, meghatározó a humánegészségügyre.

A humánorvosok, állatorvosok és növényorvosok második országos fórumának zárásaként Tarcali Gábor a Növényorvosi Kamara elnökeként és a fórum szervezőjeként kinyilvánította a résztvevő kamarák azon közös határozott szándékát, hogy a három szakterület a jövőben együttműködve kíván dolgozni az egészségünket, környezetünket, élhető természetes világunkat veszélyeztető mindazon problémák kezelésének, elhárításának, megoldásának érdekében, amelyek jövőnk meghatározói.

A humánorvos, az állatorvos és a növényorvos az élővilág hármasszögletének egy-egy tartópillérét jelentik, együttműködve, közösen összefogva számos ügyben eredményesebbek és hatékonyabbak lehetnek. Ennek felismerése a fórum igazi értéke és eredménye. A jövőbeni szorosabb együttműködés alapjait a kamarák képviselői egy közös nyilatkozatban is megerősítették, ami 11 elvben tartalmazza és jelöli ki a közös célokat és azok kereteit.

A Fórum Nyilatkozatát és a 11 elvet a szervező bizottság felkérésére előkészítette **Kajati István** növényorvos, aki hozzászólásában visszaemlékezett a 26 évvel korábbi első közös fórumra, és méltatta a három kamara példaértékű együttműködését. Illő a hely és a pillanat, hogy a felnövekvő „növényorvos társadalom” nevében újlag is hálás köszönetet mondjunk a két „nagy testvérnek”, a Magyar Orvosi Kamara és a Magyar Állatorvosi Kamara vezetésének és tagságának, hogy immár 31 éve „édes testvérré fogadott”. Ennek is köszönhetően – a közel 100 éves hazai próbálkozások után – megteremtődött a lehetősége annak, hogy a növényorvos szakma végre megszűlessen, majd polgárjogot

nyerjen! A szakmai történelmi hűség kedvéért nem kis büszkeséggel mondhatjuk el, hogy hazánkban már a múlt század '90-es éveitől kezdődően az I. Országos Fórumot követően – korunkat megelőzve – úttörő módon megkezdte az orvos – állatorvos – növényorvos együttműködést, példaértékűen Európában, de a világon is! Ennek is köszönhető elsősorban, hogy 2000. évben a parlament elfogadta a LXXXIV. törvényt a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamaráról. Nagy öröm és megbecsülés számunkra, hogy a második országos fórumunk a Magyar Tudomány Napján az MTA Székház Nagytermében került megrendezésre. Végetetül Kajati István hozzászólása mottójául gróf Széchenyi István lelkesítő gondolatát idézte: „*Közlegény sorban állni néha szint oly magasztos állás és szint oly szent kötelesség, mint állni a dolgok élén.*” Igen! Kamaránk, az orvos, az állatorvos és a növényorvos munkája akkor lesz eredményes, valamint a társadalom és az ország vezetése által megismert-elismert, amennyiben tagjaink együtt és külön is cselekvő-alkotó közlegény módjára munkálkodnak!

Köszönetnyilvánítás

Ez úton mondunk köszönetet a Humán-orvosok, Állatorvosok és Növényorvosok II. Országos Fóruma előkészítésében és megszervezésében nyújtott közreműködéséért és értékes segítségéért *Dr. Németh Tamásnak, Dr. Balázs Ervinnek, Dr. Palkovics Lászlónak, Gémesné Dr. Juhász Anikónak* a Magyar Tudományos Akadémia részéről, *Dr. Eger Istvánnak és Dr. Nagy Ferencnek* a Magyar Orvosi Kamara részéről, *Dr. Gönczi Gábornak* a Magyar Állatorvosi Kamara részéről, *Dr. Kajati Istvánnak, Dr. Aponyi Lajosnak és Dr. Péntes Bélának* a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara részéről. Köszönetünket fejezzük ki a Magyar Tudományos Akadémiának a helyszín biztosításáért és a rendezvény szakmai segítéséért. Köszönjük *Dr. Nagy István* miniszter úrnak az Agrárminisztérium részéről nyújtott támogatását.

Tarcali Gábor

a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara elnöke

A NÖVÉNYVÉDELMI KLUB

2019. május 6-án 14,30 órától várja az érdeklődőket a Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság (1118 Budapest, Budaörsi út 141–145.) előadótermében.

A klubdelutánon

DR. SALLAI-HARCSA MARIETTA

mezőgazdasági szaktanácsadó, növényorvos

A GYAKORLATI NÖVÉNYVÉDELMI SZAKIRÁNYÍTÁS AKTUALITÁSAI, NEHÉZSÉGEI

címen tart előadást.

VÁRJUK A FIATAL ÉRDEKLŐDŐKET AZ ÖSSZEJÖVETELEINKEN!

Dr. Tarjányi József és
a Klub elnöke

Zsigó György
a Klub titkára